

Raportimi dhe transparencën e borxhit

Prezantime të vendeve mbi regjistrimin, raportimin dhe transparencën e borxhit dhe të investimeve

Shqipëria

dhjetor 2020

Përmbajtja

1. Përpilimi i të dhënave për borxhin e qeverisjes së përgjithshme	d.3
2. Sistemi aktual i raportimit	d.4
3. Mbulimi, frekuenca dhe metodika	d.6
4. Mbulimi, frekuenca dhe metodika	d.6
5. Institucionet përgjegjëse për auditimin e borxhit publik në Shqipëri	d.7
6. Problematika që e pengon transparencën e borxhit në Shqipëri	d.8
7. Masat për rritjen e transparencës së borxhit	d.9
8. Masat për rritjen e transparencës së borxhit	d.10
9. Struktura organizative e Drejtorisë së Borxhit	d.11
10. Ecuria e borxhit publik	d.12
11. Struktura e borxhit publik	d.13
12. Borxhi i brendshëm 2020	d.14
13. Instrumentet e emetuara nga Republika e Shqipërisë në tregjet ndërkombëtare	d.15
14. Kosto e borxhit shtetëror	d.16
15. Profili i vlerësimit kreditor	d.17

Përpilimi i të dhënave për borxhin e qeverisjes së përgjithshme

- Qeverisja qendrore buxhetore
- Banka qendrore
- Njësitë ekonomike publike jofinanciare (ndërmarrjet shtetërore) në nivel qendror
- Njësitë e qeverisjes vendore
- Njësitë ekonomike publike jofinanciare (ndërmarrjet shtetërore) në nivel nënqendror

Evidencat kontabël për borxhin e sektorin publik ende nuk konsolidohen!

SISTEMI AKTUAL I RAPORTIMIT

Raportet dhe statistikat e të dhënave të borxhit publik nuk përfshijnë informacione për:

- Detyrimet e kushtëzuara
- Detyrimet e prapambetura buxhetore

Kornizat statistikore buxhetore të statistikave të borxhit të sektorit publik bazohen në:

- ESA 2010
- Kuadri kombëtar

Standardet e kontabilitetit që përdoren për të regjistruar borxhin publik janë:

- Kuadër kombëtar me bazë të modifikuar me të drejta dhe detyrime të konstatuara

Qeverisja qendrore jep dorëzani për:

- Ndërmarrjet shtetërore;
- Njësitë e qeverisjes nënqendrore/vendore;
- Llojet e tjera të njësive ekonomike shtetërore;
- Njësitë ekonomike private në rast të situatave të jashtëzakonshme.

MBULIMI, FREKUENCA DHE METODIKA

Raportet e nxjerra nga borxhi publik

- Strategjia Afatmesme e Menaxhimit të Borxhit (vjetore)
- Buletini statistikor i borxhit publik (tremujore)
- Regjistri i borxhit publik (tremujore)
- Të dhënat sipas formatit/standardit të FMN-së (e-GDDS) (tremujore)
- Rezultatet e ankandeve të letrave me vlerë (ditore)
- Kuotimi i obligacioneve të përdorura si standard krahasimi (ditore)

Ministria e Financave dhe Ekonomisë është regjistruar pranë disa nismave ndërkombëtare në fushën e deklarimit të borxhit, si:

- Sistemi i Dhënies së të Dhënave të Përgjithshme (GDDS)
- Statistikat e Borxhit të Sektorit Publik (PSDS) (menaxhuar nga Banka Botërore)
- Në nivel qendror, Ministria e Financave dhe Ekonomisë publikon:
 - informacione të rëndësishme për emetimin e letrave me vlerë të qeverisë në tregun parësor në faqen zyrtare në internet;
 - informacione të rëndësishme për emetimin e letrave me vlerë të qeverisë në tregun parësor në faqen zyrtare në internet;

MBULIMI, FREKUENCA DHE METODIKA

Metoda e vlerësimit në përpilimin e statistikave për letrat me vlerë të borxhit publik

- Kosto e amortizuar

Metoda e vlerësimit për regjistrimin e të dhënave për borxhin publik në llogaritë e qeverisjes

- Kosto e amortizuar

Sistemi i përdorur për regjistrimin/raportimin e borxhit publik dhe të operacioneve të lidhura për menaxhimin e investimeve

- DMFAS (Sistemi i Menaxhimit të Borxhit dhe i Analizës Financiare) - UNCTAD

INSTITUCIONET PËRGJEGJËSE PËR AUDITIMIN E BORXHIT PUBLIK NË SHQIPËRI

- Kontrolli i Lartë i Shtetit
- Auditues të brendshëm të MFE-së

PROBLEMATIKA QË E PENGON TRANSPARENCËN E BORXHIT NË SHQIPËRI

- Mungesa e qartësisë për standardet e raportimit
- Mbulimi i paplotë i borxhit të sektorit publik

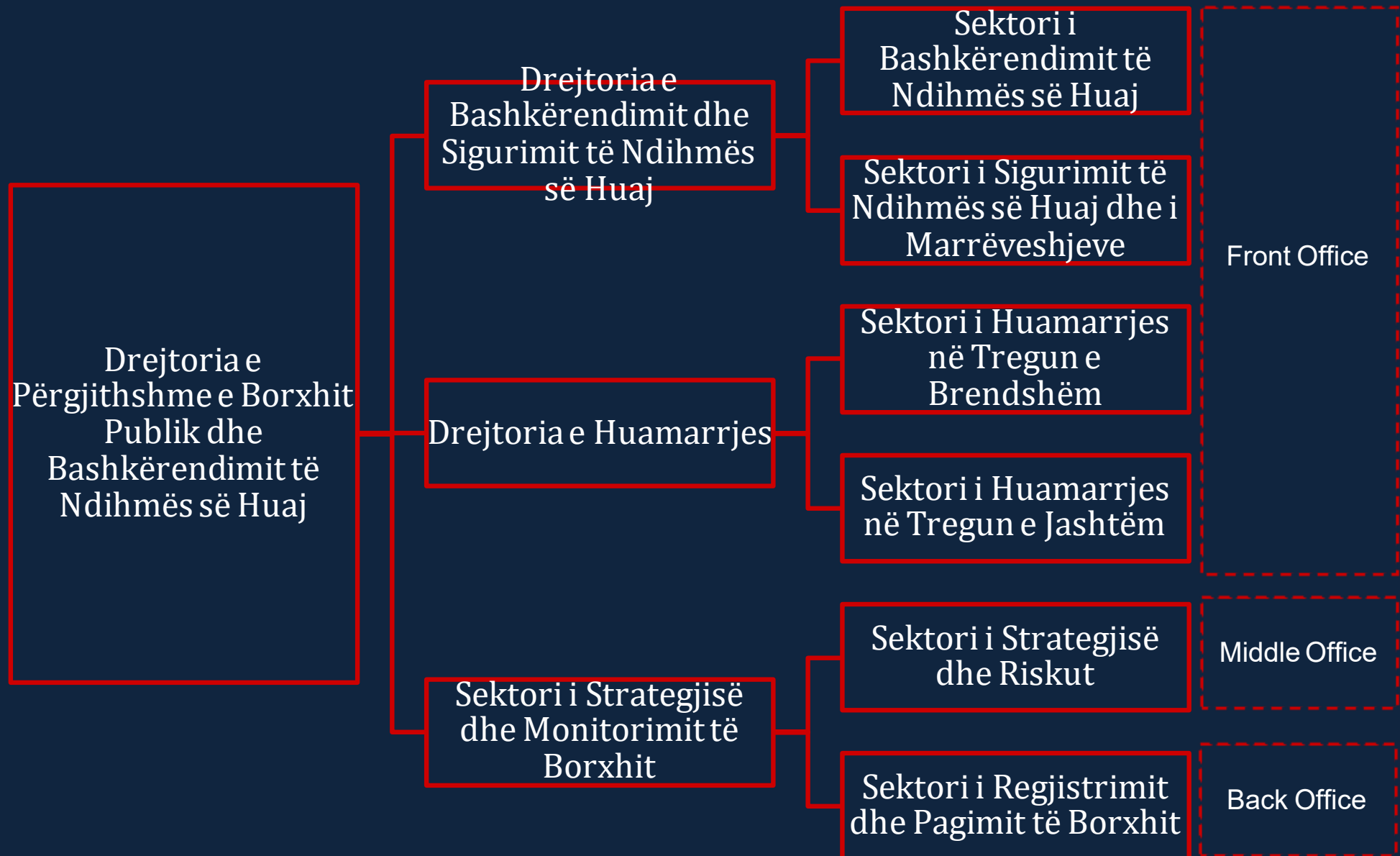
MASAT PËR RRITJEN E TRANSPARENCËS SË BORXHIT

- Përmirësimi i kuadrit rregullator;
- Shtjellimi më i mirë i strategjisë afatmesme në përputhje me standardet ndërkombëtare;
- Fuqizimi i transparencës së borxhit publik, përmes mbledhjes dhe shpërndarjes së të dhënave mbi borxhin, kryerjes dhe publikimit të analizës për borxhin publik dhe mbështetjes dhe nxitjes së praktikave të qëndrueshme huamarrëse;
- Ngritja e kapaciteteve të personelit me fokus te regjistrimi, raportimi dhe menaxhimi i borxhit;
- Fuqizimi i lidhjes midis funksionit të menaxhimit të riskut buxhetor dhe funksioneve të regjistrimit dhe raportimit të borxhit;

MASAT PËR RRITJEN E TRANSPARENCËS SË BORXHIT

- Standardizimi i raporteve që publikohen, krahas kuptueshmërisë dhe konsultimit të tyre;
- Raportimi pranë bashkësisë ndërkombëtare;
- Qeveria i ka dhënë përparësi zbatimit të një sistemi për menaxhimin e detyrimeve të prapambetura (Sa më shumë të kuptohen të arkëtueshmet e qeverisë, aq më shumë rriten mundësitë për marrjen në afat të fondeve që subjektet i detyrohen shtetit);
- Zbatimi i kontabilitetit me të drejta dhe detyrime të konstatuara (SNKSP) për kostot e huamarrjes (në bazë të planit strategjit të veprimit për vendin)
 - Të kuptohet qasja për kostot e huamarrjes në përdorim dhe të dokumentohet se si funksionojnë regjimet e ndryshme dhe çdo diferencë me rëndësi materiale
 - Të shqyrtohen sistemet e përdorura për regjistrimin e kostove të huamarrjes që përdoren në mbarë Shqipërinë
 - Të hartohen dhe miratohen çmuarje paraprake për parapagimin e kostove të huamarrjes me të drejta dhe detyrime të konstatuara në fund të vitit.
 - Të testohen çmuarjet dhe sistemet për dhënien e informacioneve të nevojshme për pasqyrat financiare

Struktura organizative e Drejtorisë së Borxhit

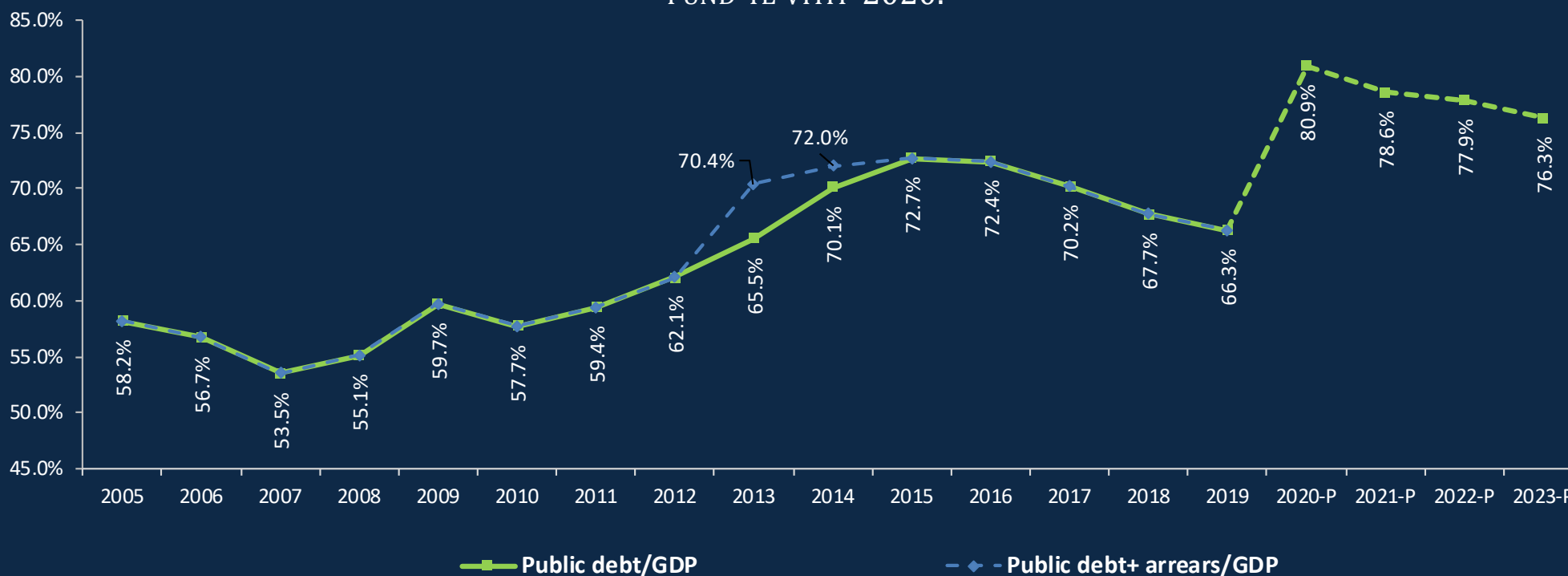

ECURIA E BORXHIT PUBLIK

NË VITIN 2019, NIVELI I BORXHIT TË QEVERISJES QENDROR KA RUAJTUR NJË TRAJKTORE NË RËNIE, NË PËRPUTHJE ME OBJEKTIVAT MAKROFISKALË.

DUKE PASUR PARASYSH NEVOJAT NË RITJE PËR FINANCIM BUXHETOR PËR SHKAK TË TËRMETIT DHE TË PANDEMISË COVID-19, SI EDHE PËR SHKAK TË RËNIES SË PARASHIKIMIT TË PBB-SË, KY RAPORT PARASHIKOHET TË RRITET NË RRETH 80% DERI NË FUND TË VITIT 2020.

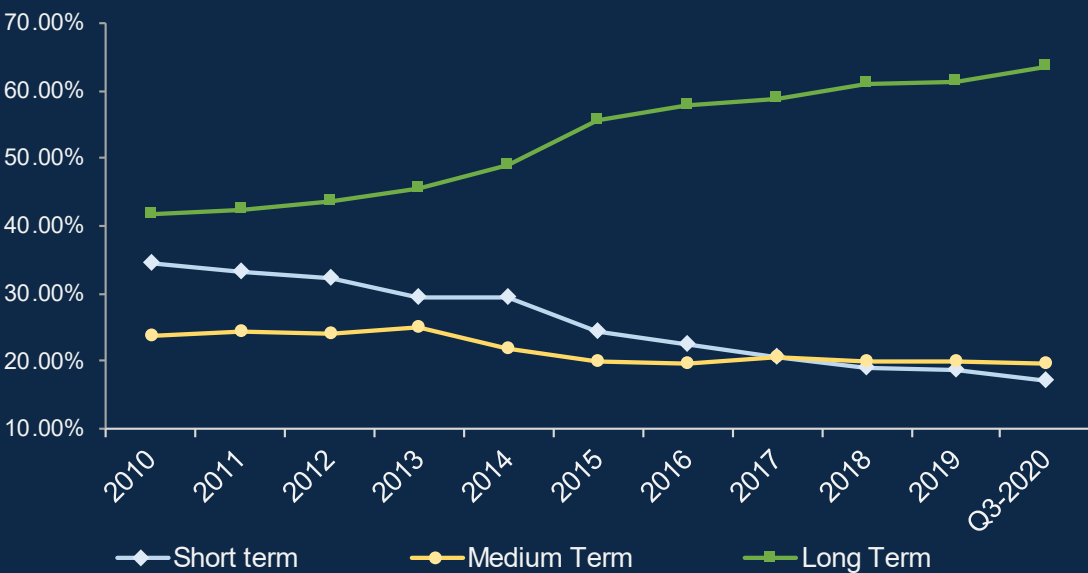

STRUKTURA E BORXHIT PUBLIK

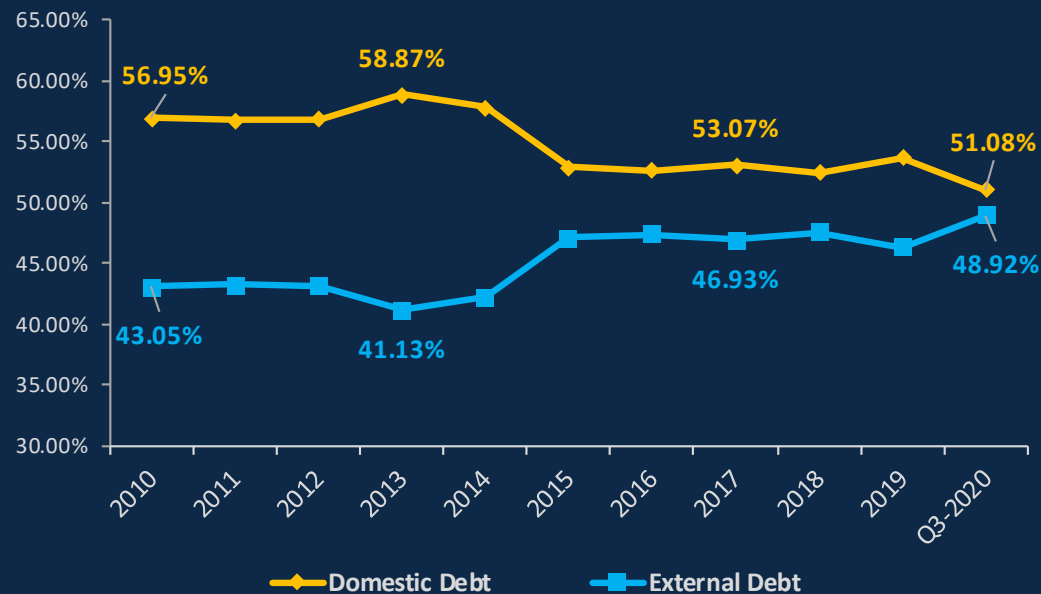

NË TREMUJORIN III TË VITIT 2020, STRUKTURA E BORXHIT PUBLIK ËSHTË PËRMIRËSUAR ME RITJEN E STABILITETIT TË TIJ

- ✓ ËSHTË ULUR RISKU I RIFINANCIMIT
- ✓ ËSHTË ULUR RISKU I NORMËS SË INTERESIT

Huamarrja e huaj për vitin 2020 realizohet kryesisht nëpërmjet instrumentit të Eurobondit, si edhe nëpërmjet huave në formën e mbështetjes buxhetore, që do të financojnë nevojat në rritje për financim të shkaktuara nga pandemia COVID-19 dhe nga reformat e filluara nga qeveria.

- Në vitin 2019, raporti i instrumenteve afatgjata, afatmesme dhe afatshkurtra ishte përkatësisht **61,4%, 19,8%, 18,8%**;
- Në tremujorin II të vitit 2020, raporti i instrumenteve afatgjata, afatmesme dhe afatshkurtra ishte përkatësisht **63,5%, 19,0%, 17,5%**;
- Në periudhën afatmesme, instrumentet afatgjata do të vijojnë të mbajnë peshën më të madhe të portofolit.

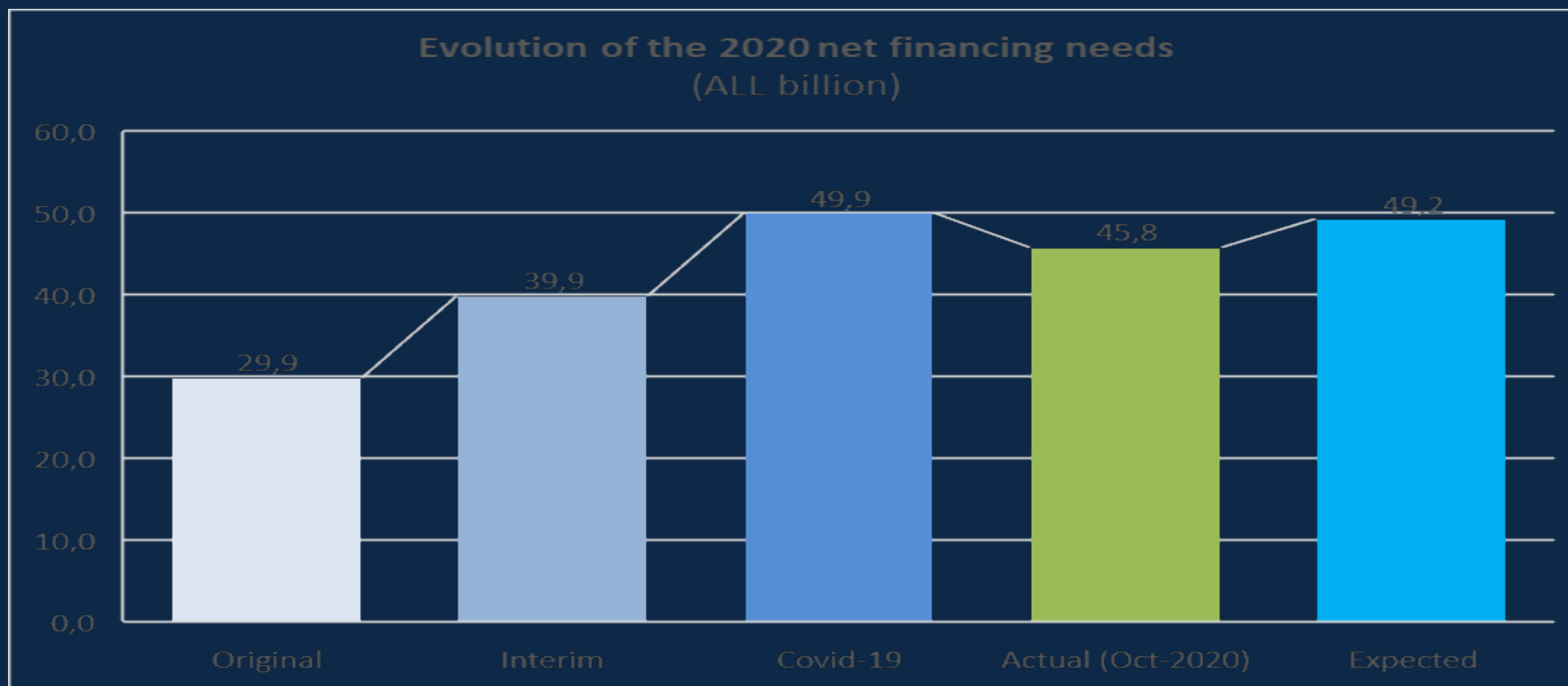

BORXHI I BRENDSHËM 2020

EDHE PAS MASAVE TË MARRA NGA QEVERIA NË KUADËR TË PARANDALIMIT TË COVID-19, KAPACITETI HUAMARRËS I QEVERISË NUK ËSHTË PËRKEQËSUAR.

THUAJSE NË TË GJITHA ANKANDET PËR TITUJT SHETËTORË, KËRKESA KA QENË MË E MADHE SE NEVOJAT E QEVERISË PËR FINANCIM.

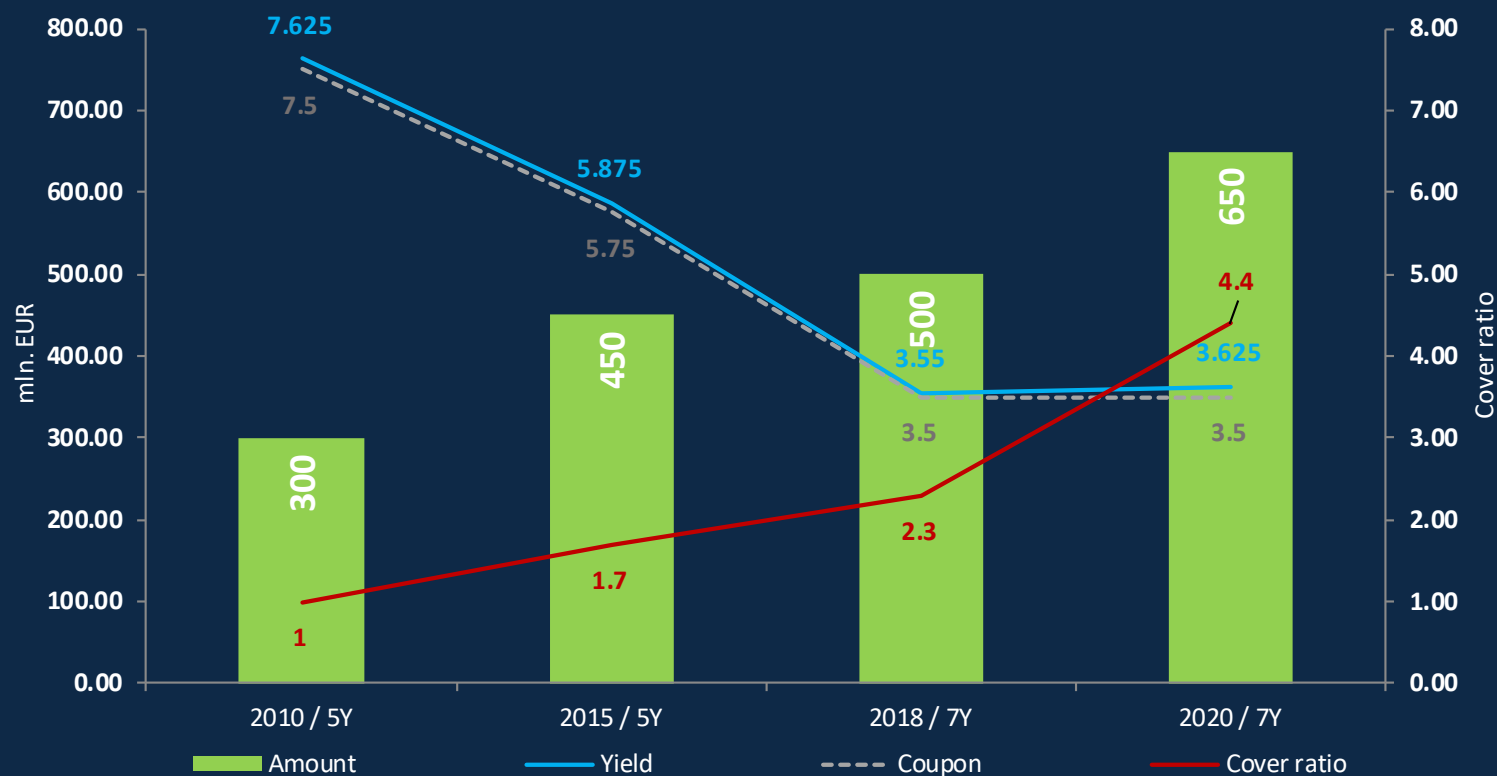

INSTRUMENTET E EMETUAR NGA REPUBLIKA E SHQIPËRISË NË TREGJET NDËRKOMBËTARE

MË 9 QERSHOR 2020, REPUBLIKA E SHQIPËRISË EMETOI NË TREGJET NDËRKOMBËTARE PËR TË KATËRTËN HERË NJË OBLIGACION TË RI 7-VJEÇAR ME VLERË 650 MILION EURO ME NORMË INTERESI 3,625% (DHE KUPON FIKS 3,50%).

EMETIMI ME SUKSES, PAVARËSISHT KUSHTEVE TË VËSHTIRA, ME NORMË TË ULËT DHE ME KËRKESË SHUMË MË TË LARTË (RAPORTI I KËRKESËS PËR INSTRUMENTIN 4,4 HERË MË I LARTË SE SHUMA E SYNUAR NGA VENDI YNË) PËRBËN NJË SINJAL INTERESI DHE BESIMI TË INVESTITORËVE TË HUAJ NË INSTRUMENTIN TONË DHE, MË PËRGJITHËSISHT, BESIM NË FINANCAT PUBLIKE TË VENDIT TONË

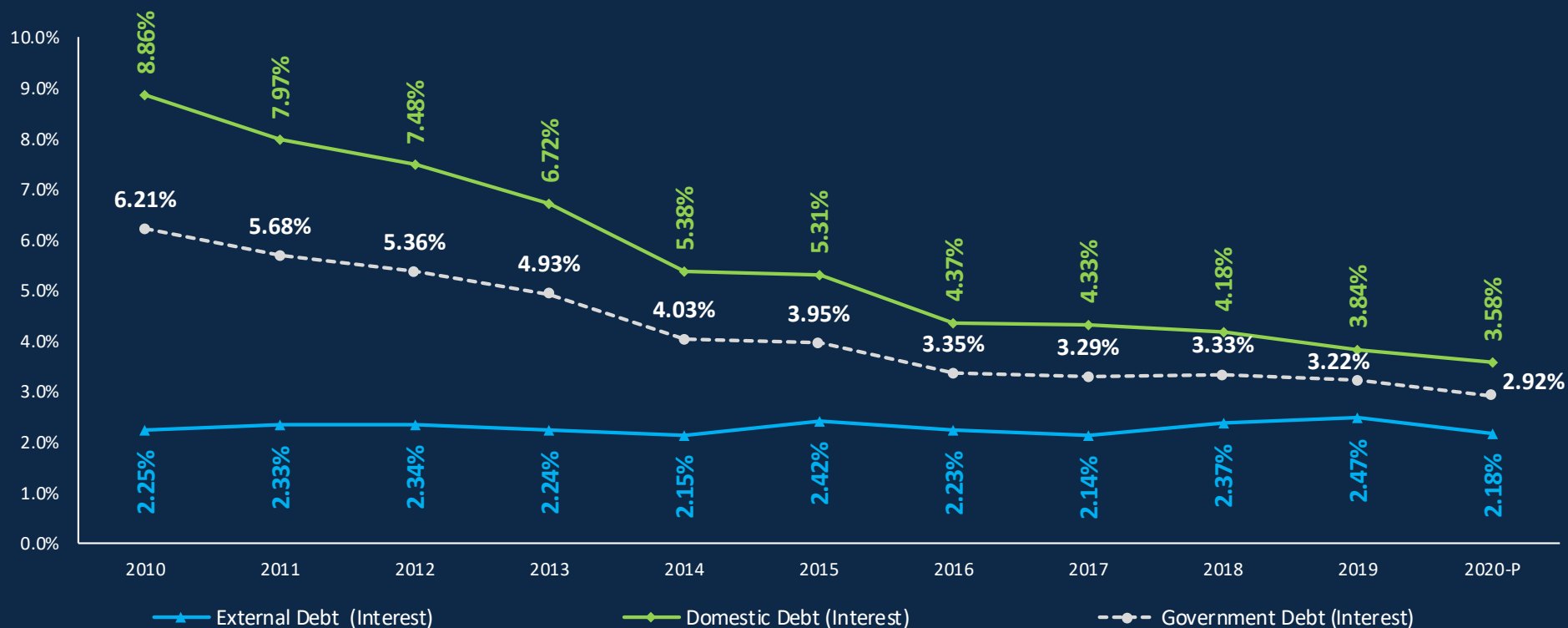

KOSTO E BORXHIT SHTETËROR

PAVARËSISHT NGA RITJIA E STOKUT TË BORXHIT NË SHIFRA ABSOLUTE DHE NGA RITJIA E PËRQENDRIMIT TË BORXHIT AFATGJATË NË PORTOFOL, KOSTOT E BORXHIT FIJOJNË TË JENË TË ULËTA, ÇKA PASQYRON PËRMIRËSIMIN E RAPORTIT MIDIS KOSTOS DHE RISQEVE.

KOSTOJA PËR NJËSI E BORXHIT SHTETËROR KA VIJUAR TË BJERË PËR SHKAK TË RËNIES SË NORMAVE TË INTERESIT DHE PËR SHKAK TË RIFINANCIMIT TË BORXHIT AFATGJATË ME BORXH ME NORMË MË TË FAVORSHME INTERESI

PROFILI I VLERËSIMIT KREDITOR

**STANDARD
& POOR'S**
RATINGS SERVICES

MOODY'S

Vlerësimi i

B+ /i qëndrueshëm/B (janar

B1/ i qëndrueshëm (gusht 2020)

Avantazhet

- ✓ Pritjet për reformat strukturore në kuadër të përmirësimit të klimës së biznesit dhe të thithjes së investimeve të huaja;
- ✓ Pritjet për reformat në periudhën afatmesme në përputhje me aspiratat për BE;

- ✓ Progresi në fushën e integritit në BE;
- ✓ Progresi në reformat strukturore;
- ✓ Nivel i konsiderueshëm i investimeve të huaja të drejtpërdrejta (IHD);

**Disavantazhet
(Kërkojnë
vëmendje)**

- ✓ Niveli i lartë i borxhit dhe i risqeve fiskale që lindin nga detyrimet e kushtëzuara (PPP);
- ✓ Nivele relativisht të ulëta të të ardhurave.

Faleminderit për vëmendjen!

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
**MINISTRIA E FINANCAVE
DHE EKONOMISË**

www.financa.gov.al